

Zbornik za zgodovino šolstva in prosvete št. 10, Zagreb 1977, 258 strani.

Ob izidu 10. številke »Zbornika« je uredniški odbor napravil v uvodu kratko bilanco. Ugotovil je, da so si leta 1964 ob izidu prve številke njegovi sodelavci zastavili nekoliko preoptimističen program, ko so predvidevali, da bo zbornik izhajal »enkrat letno, dvakrat, mogoče tudi češče«. Tudi za teh deset številk je bilo treba velike zagnanosti in prizadevnosti še zlasti pri zbiranju potrebnih denarnih sredstev.

Zbornik je res prava jugoslovanska revija, saj so se na njegovih straneh pojavili prispevki 82 sodelavcev in to v slovenščini, srbohrvaščini in makedonščini. Glavno breme so nosili sodelavci iz Slovenije, Hrvaške in Srbije, torej iz republik, v katerih že delujejo šolski muzeji, vendar je želja uredništva, da bi se podobne koristne ustanove pojavile tudi v drugih republikah in bi se Zborniku pridružili novi sodelavci. Kar se tiče prispevkov Slovencev, smo z njimi prav gotovo lahko zadovoljni, tako po obsegu kot po kvaliteti.

V rubriki Razprave in članki je prvi prispevek »Razvoj šolstva in pedagogije v Jugoslaviji od leta 1918 do leta 1941« delo *Mihajla Ogrizovića*. Pisec deli razvoj šolstva v tem obdobju na dva dela: od 1918 do 1929 in od 1929 do 1941. Mejnik mu pomenita šestojanuarska diktatura in Zakon o ljudskih šolah 5. 12. 1929.

Guido Stres je prispeval »Nižje šolstvo na Slovenskem s posebnim ozirom na severovzhodno Slovenijo do leta 1868«. Gre za referat, s katerim je avtor uspešno sodeloval na simpoziju v Modincih leta 1975.

Drago Stepišnik s svojo »Šolsko telesno vzgojo v Sloveniji do leta 1918« nadaljuje prikaz iz zbornikov št. 8 in 9.

Ob stoletnici rojstva *Vladimirja Nazorja* je *Branko Pleše* napisal »Donesek k biografiji *Vladimirja Nazorja* kot pedagoga«, v katerem je orisal njegovo delovanje v Splitu, Zadru, Pazinu, Koprju, Kastvu, Crikvenici in Zagrebu.

Rade Vuković piše o »Pogledih Zivojina P. Isailovića na nekatera pedagoška in družbenopolitična vprašanja«. Gre za prikaz delovanja enega najstarejših komunistov med srbskimi učitelji.

Josip Busja je orisal delovanje Višje pedagoške šole v Zagrebu v borbi za visokošolsko izobrazbo učitelja (od 1931 do 1940). Delo je nadaljevanje prispevka, ki je izšel v Zborniku št. 8.

Radmila Aćimović je prikazala delovanje Zavoda za prisilno izobraževanje mladine v Smederevski Palanki (1942–1944), ki je bil dejansko eno posebnih taborišč, s katerimi naj bi zatrli delovanje narodnosvebodilnega gibanja med mladino.

V rubriki Manjši prispevki in gradivo piše *Jelica Popović* o pouku risanja na srednjih šolah v Srbiji od 1844 do 1902, *Nenad Simić* o urejevanju šolskih dvorišč v Srbiji v 19. stoletju, *Tomaš Marković* o prvih zakonskih predpisih o obveznem šolanju v Črni gori, *Pavle Gazivoda* pa o prvem desetletju delovanja podgoriške (titograjske) ekonomske šole.

V rubriki Obletnice sta prispevka *Branka Plešeja* o Borivoju Aksentijeviću, bivšem direktorju Pedagoškega muzeja v Beogradu in *Slavice Pavlič* o Francetu Ostanku, nekdanjem ravnatelju Slovenskega šolskega muzeja, ki ju dopolnjuje bogata bibliografija obeh priznanih strokovnjakov s področja šolske zgodovine.

V »Kroniki« piše *Jože Ciperle* o mednarodnem simpoziju Modinci, ki je bil leta 1976 v Köszegu, v rubriki »Iz dela šolsko-pedagoških muzejev pa *Borivoje Aksentijević* o osemdesetih letih dela beograjskega Pedagoškega muzeja. Sledita poročili *Tatjane Hojan* in *Slavice Pavlič* o razstavah »Izobraževanje odrasle šolske mladine 1870–1941« in »Dijaški in študentski domovi«, knjižne ocene ter bibliografije del s področja šolstva in prosvete v Bosni in Hercegovini 1965–1975 *Esada Peca* kot tudi prispevkov v vseh desetih številkah zbornika, ki jo je pripravil Borivoje Aksentijević.

»Zbornik za zgodovino šolstva in prosvete« je medvomno zelo koristna in potrebna strokovna revija, saj je pri nas edina te vrste in je dragocen pripomoček vsem, ki se ukvarjajo s šolsko zgodovino jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Andrej Vovko

Mahmud Konjhodžić, Riječi istine, Zagreb, Stvarnost 1975, str. 205.

Mahmud Konjhodžić je dobil letos v Ljubljani novinarsko nagrado »Moša Pijade« za svoje življenjsko delo in je med jugoslovanskimi časnikarji znan pred-